

Yolsuzluğu Geriletmek*

Robert Klitgaard**

Yaklaşık kırk yıl önce siyaset bilimcisi Colin Leys "Yolsuzluk sorunu nedir?" şeklinde bir soru bir soru sormuştu. Sosyolog Robert Merton'u ya da siyaset filozofu Niccolo Macciavelli'yi hatırlatır bir çizgide ilerleyen Leys, yolsuzluğun bazı fonksiyonlarının hatta sağladığı yararların bulunduğu görüşüne varmıştır. Rüşvet ve rüşvete benzer faaliyetler, son derece kötü koşullar altında, özel olduğu kadar toplumsal alanda da çeşitli yararlar sağlamaktadır. Nitekim, siyaset bilimci Samuel Huntington da şu sözleriyle bu görüşe katılmaktadır: "Ekonomik kalkınma bakımından, son derece katı, merkezi ve dürüst olmayan bir bürokrasinin idaresindeki bir toplumdan daha kötüsü, yine son derece katı, merkezi ve dürüst bir bürokrasidir".

Bu bilimadamlarının belli bir düşüncesi vardır. Ancak şu günlerde, hararetli ikazların ve ekonomik tahminlerin de etkisiyle yolsuzluğun bedellerinin bir kısmını açıklamamız kolaylaşmıştır. Sistemli yolsuzluk, teşvik biçimlerini değiştirmekte, kurumların altını oyumakta ve servetin ve gücün haketmeyen kişilere dağıtılmasına neden olmaktadır. Yolsuzluk, mülkiyet haklarını, hukukun üstünlüğünü ve yatırım arzularını yerle bir etmekte ve ekonomik ve siyasi gelişimi felce uğratmaktadır.

** Uluslararası Gelişme Profesörü, RAND Graduate School, Santa Monica, California, ABD.

Huntington, bu noktada "Yolsuzluğun yaygın bir hal aldığı bir toplumun daha fazla yolsuzlukla gelişmesi elbette mümkün değildir" demektedir.

Huntington'ın, bu sözleri 1968 yılında kaleme aldığından bu yana yolsuzlukla mücadelede gelişmeler katedilmiştir. Bu noktada, yolsuzluğa ve yolsuzluğun neden olduğu zararlara ilişkin bilinçlilik düzeyi arttığında, yolsuzluğa karşı ilk adımların atılmaya başlandığını gördük. Yolsuzlukla ne şekilde başedileceği hususunun seçimlerde ön plana çıktığından, çoğu ülkenin kamuoyunda önemli değişiklikler olduğunu göstermektedir.

Böylece, yolsuzlukla mücadele için gerekli önlemlerin alınması sürecinde, yolsuzlukla mücadele bilincinin artmasına sistem analizini de ekleyen, ikinci aşamaya gelmiş bulunuyoruz. Bu noktada, oluşturulan sivil hizmet reformları, bilgi, teşvik ve rekabet kavramlarını vurgulayacak "kapasitenin oluşturulmasının" ötesine geçmektedir. Devletin ve piyasaların hangi noktalarda yolsuzluğa maruz kaldığının anlaşılmasını sağlayacak araştırmalar da yapılmaktadır.

Yolsuzlukla mücadele faaliyetlerinin üçüncü aşamasında daha fazla şeyi öğrenmemiz ve yapmamız gerekiyor. Yolsuzlukla mücadele bilincinin arttırılması ve yolsuzluğun önlenmesinde başarılı olunamadığında, yolsuzluk normal bir durum halini aldığında ve siyasi ira-

deye güvenilemediğinde ne yapmak gerekir? Sistemli yolsuzluk nasıl ortadan kaldırılır?

"Normal yolsuzluktan" sistemli yolsuzluğa

Kimliğini korumak amacıyla kabuk değiştirmiş ve yeni bir ad almış gerçek bir örneği düşünün. PHS (Public Health Service), bir ülkenin yoksullara ilaç dağıtan ve sağlık hizmeti götüren sağlık bakanlığının bir parçasını oluşturmaktadır. Bünyesinde bu amaca hizmet eden uygunluk kartları (muhtaç olanların sağlık hizmetlerinden bedava yararlanması) ve sübvansiyonlar, tedarik zincirleri ve özel sağlık hizmeti ve çok sayıda ihale ve yatırım bulunmaktadır. PHS'de elbette yolsuzluk da görülmektedir. Nitekim herşey ansızın daha kötü bir hal alabilmektedir.

Ülkeyi yöneten başkan da PHS ile hiç bir ilgisi bulunmayan bir skandala karışır. Görevden alınma ihtimali vardır. Bu durumda Parlamento konuyu soruşturmak üzere bir komite oluşturur. Başkan ve temsil ettiği siyasi parti, komiteyi etkileme gayreti içine girebilir. Komite başkanının akrabalarından biri PHS'nin müdürlüğüne getirilebilir. PHS'nin diğer kilit noktalarına da yine komite başkanıyla aynı bölgeden kişiler atanır.

Alımlar derinden derine yolsuzluğa batmaktadır. Bir zamanlar yatırım ihalelerinin yüzde doksanında görülen rekabetçi ihale yöntemi, şimdilerde yüzde elliden de az bir oranda kullanılan bir yol haline almıştır. İhalelerin diğer yarısıysa, "acil" olarak ilan edilmekte ve rekabete kapalı olmak suretiyle PHS bölge büroları tarafından yürütülmektedir. Bir görevli, bu hususta şu açıklamayı yapmaktadır: "Bu insanların çoğu, hangi firmaların ihaleyi alacağına karar vermekte ve daha sonra da projeyi ihaleyi alan firmayla birlikte yürütmekte ve bu ihalenin denetlenmesinden sorumlu olmaktadır".

Alımlar rekabete açık olduğunda bile, suistimaller yaygınlaşmaktadır. İhale şartları, ihaleyi alması tercih edilen tedarikçi firmalar lehine düzenlenmekte, maliyet şişirmeleri de, rüşvet karşılığı kabul edilmektedir.

Politizasyon, haricî kontrolleri ortadan kaldırmaktadır. Başkanın partisi itaatkar bir kişiyi, yüksek denetleme kurumunun yeni müdürü olarak tayin eder. Başkanın kadim dostu

olan Başsavcı da hassas davalarla ilgilenmeme yolunu seçmektedir.

PHS'de gitgide büyüyen yolsuzluğu, teşkilattaki kaos izlemektedir. Uygunluk kartları, irtikap ve hile yoluyla dağıtılmakta, hırsızlık yaygın bir hal almakta ve ilaçlar ortadan kaybolmaktadır. Özellikle bazı dosyalar yok olmakta, bu nedenle de konuyla ilgili soruşturma ve kontrol yapılmaya başlansa da genelde elde bir kayıt bulunmamaktadır. İhalelerin düzgün bir biçimde yürütülüp yürütülmediğinden ve elde fonların mevcut olup olmadığından hiç himse emin değildir. Bunun bir sonucu olarak, bazı müteahhitlere para ödenmemektedir. Para ödemeleri geciktirilmekte yolsuzluk başını alıp gitmektedir. Sonuç olarak da, tedarikçi firmalar ya daha yüksek bir fiyat getirmekte ya da piyasadan çekilmektedirler. Bu da rekabeti azaltmakta ve daha fazla yolsuzluğa ve verimsizliğe kapı açmaktadır. İşini dürüst bir şekilde yürüten bir denetçi, PHS'nin deposunda çok sayıda televizyon, şampanya kadehi vs. ele geçirebilir.

PHS, mali bir çöküntü içine girdiğinden, yoksullara götürülecek sağlık hizmetleri sekteye uğramaktadır.

Normal durumlarda yapılan faaliyetler

Ne yapılabilir? Yolsuzlukla mücadelenin ikinci aşamasında yolsuzluğu önlemek için bir dizi önlem alınabilir.

- Yeterlilik ve dürüstlüklerine göre temsilciler (bir başka ifadeyle kamu görevlileri) seçilebilir.

- Projeleri ve yararlı sonuçları olan alımları ödüllendirmek amacıyla teşvikler oluşturulabilir. Rüşvet alan ve verenlerden para cezası alınır.

- Yolsuzluğun ilerleme katettiği her aşamada, ihale şablonlarından karşılaştırmalı maliyetlere ve yolsuzluğa bulaşan kişilerin yaşama tarzlarına kadar bir çok alanda yolsuzluk yapma davranışları hakkındaki bilgileri toplama bir dizi mekanizmadan yararlanılır.

- Rekabet teşvik edilir.

- Devlet alımlarının ve diğer idari uygulamaların hedefleri ve açık kriterleri belirlenerek, resmi takdir yetkileri kısıtlanabilir.

- Yolsuzluğa bulaşmanın ahlâkî bedelleri, ahlâk kaidelerinin hatırlatılması, yolsuzlukların teşhiri kampanyaları, reklam kampanyaları ve ilgili firmaların dürüstlükleri sayesinde ün kazanmalarının sağlanması gibi yollarla zaman zaman vurgulanır.

Ancak, yolsuzluğun sistemli bir hal alması nedeniyle, PHS tüm bu alanlarda başarısızlıklarla karşılaşır.

- Amacı, kamu servetine erişimi kolaylaştırmak olan temel görevliler siyasi bir süreçle derhal tespit edilir. Bu kişiler, siyasi liderlerine para sağlamak üzere teşvik edilir ve siyasi liderler ve bizzat Başkan tarafından ko-runurlar. Ayrıca, PHS'de çalışmakta olan birçok görevliye yapılacak ödemeler, nitelikli personelin kaybına sebep olacak biçimde özel sektördeki ücretlerin çok altında kalmıştır. PHS'deki kariyerler, ekonomik alım ve başarılı projeler yoluyla gelişim göstermemektedir. Alınan başarısız sonuçlar nedeniyle yüklenici firmalar cezalandırılmaktadır. Yolsuzluğu tespit edecek ve yolsuzluğa ilişkin hukuki kovuşturma yürütecek çok az sayıda görevli vardır ve yolsuzlukların soruşturulmaması için oluşturulan siyasi baskılar gitgide güçlenmektedir. Buna karşılık yolsuzluğa karşı getirilen cezalar son derece cılız kalmakta, -personelin siciline olumsuz kayıt düşmekten görevlilerin işinin askıya alınmasına kadar giden- cezalar çok az uygulanmaktadır.

- Yolsuzluk uygulamaları ve muhtemel yolsuzluklarla ilgili bilgi toplamada kullanılan çoğu muhtemel mekanizmadan şu günlerde vazgeçilmektedir. Yaşanan idari kaos, kayıtların muhafazasını ve hesaplanmasını felce uğratmakta, bu nedenle yolsuzluğu soruşturmaya ve kontrol altına almaya yardımcı olacak bilgiler eksik kalmaktadır.

- Rekabet bir çok yolla sekteye uğramaktadır. İhaleleri ve firmaları yargılamaya yarayacak teknik kriterlere dayalı iyi organize olmuş bir ihale yöntemini kullanmak yerine, rekabet ademi merkezileştirilmekte ve tekel ve resmi takdir yetkisine kurban edilmekte, buna karşılık hesap verebilme durumu da gitgide azalma göstermektedir.

- Siyasi yolla atanan bazı kişilerin, ihaleleri rekabet ya da teknik incelemeler olmaksızın yürütme yetkisi bulunmaktadır.

- Yolsuzluğa karşı getirilen sosyal yaptırımlar, sistemli yolsuzluğun öne çıkmasıyla azalma göstermektedir. Dürüst firmalar için dürüst bir iş yapmak gitgide güçleşmektedir. Firmalar için dürüst olarak tanınma önemini yitirmekte yolsuzluk amacıyla paravan firmalar oluşturulmaktadır.

Sistemlerin derinden derine yolsuzluğa açık hale geldiğinde, sistemleri yeniden düzenleyecek siyasi irade zayıflamaktadır. Daha iyi çalışacak görevlilerin, ileri teşviklerin, daha iyi bilginin, daha çok rekabetin, daha az kişisel takdir yetkisinin ve rüşvete bulaşanların daha yüksek bir ekonomik ve sosyal maliyetle karşılaşmasının talep edilişi gayet iyidir. Ama tüm bunlara kim kulak asar ki? Ayrıca bu noktada harekete geçecek kişi kimdir? Alışıldık yolsuzlukla mücadele yolları işe yararmamaktadır. Peki, bu durumda ne yapmak gerekir?

Hastalığın analojisi

Mükemmel ve anlamlı bir benzetme düşünün. Yolsuzluk salgın bir hastalık gibidir. Her ülkenin karşılaştığı bir problem olup, bazı ülkelerde özellikle yaygın ve derindir. Yolsuzluğun toplumsal sonuçları, ekonomi de dahil olmak üzere hemen her alanda kendini göstermektedir. Sonuç olarak, bu yaygın hastalıkla başetmek güç bir iş olup, hastalık, hastalığı alt etme çabalarına uyum sağlayabilmektedir.

Yolsuzluğa ya da hastalığa tepki göstermede ilk aşama, bilinçlilik düzeyinin artırılmasıdır. Plinio Apuleyo Mendoza, Carlos Alberto Montaner ve Alvaro Vargas Llosa'nın yazdığı *Los Fabricantes de Miseria* (Sefaleti Üretenler) gibi son zamanlarda yayımlanan bir dizi kitapta, yolsuzluk, yetki ve dürüstlikle ilgili kötü tavırlara bağlanmaktadır. Siyasi kültür, "Devletin özelleştirilmesi"ne ve devletin siyasi çevreler ve bu çevrelerin müttefikleri tarafından gayriresmi ve yasadışı kullanımına yatkındır.

Peki yolsuzluğun tedavisi ne şekilde yapılabilir? Elbetteki ahlâkî yenilenme, kültürel değişim ve bilinçlilik düzeyinin artmasıyla. Bu tavsiye uygulanabilir nitelikte bir tavsiyedir. Ahlâkî yenilenmeyi nasıl gerçekleştirebileceğimiz hakkında çok az şey bildiğimizden,

başka düzeylerde de çalışmalar yapmamız gerekir.

Bu hastalığa ya da yolsuzluğa karşı tepki göstermenin ikinci bir aşaması olarak da yolsuzluğu önlemenin vurgulanması bir başka ifadeyle sağlıklı bedenlere hastalığın bulaşmasının engellenmesi gerekmektedir. Uygun görevlilerin belirlenmesinden yolsuzluğun yolsuzluk yapana ekonomik ve sosyal maliyetinin artırılmasına kadar yukarıda açıklanan yolsuzlukla mücadele önlemleri, bu yaklaşımdan kaynaklanmaktadır.

Yolsuzluğa bulaşmış sistemlerin tahlili ve bu sistemlerle savaşıması

Peki, ya yolsuzluk iyice kök salmışsa? Yolsuzluğu önlemek için sarfedilen çabalar başarılı olamamışsa, o zaman hastalıktan sonraki aşama olan yolsuzlukla mücadelenin üçüncü aşamasına geçmek gerekir. Bu noktada yukarıdaki tablonun ortaya koyduğu yeni bazı sorular karşımıza çıkmaktadır.

Devlet kurumlarını güçlendirmenin yanı sıra, yapılacak iş yolsuzluğa bulaşmış kurumların gücünü zayıflatmaktır. Bu her ne kadar güç olsa da imkânsız bir iş değildir. Bir hukuk profesörü olan Philip Heymann "yolsuzluğa bulaşmak için bir devlet görevlisinin ve bir özel tarafın birbirlerini potansiyel yolsuzluk ortakları olarak görmeleri ve anlaşmaya varacak yolu bulmaları, sonra da vaat ettikleri şeyleri yerine getirmeleri gerekir. Bu doğrultuda atılacak her adım tespit edilebilir ve bundan dolayı oldukça güçtür" demektedir.

Yolsuzluğa bulaşmış olan sistem, en başından en sonuna kadar tahlil edilmelidir. Söz gelimi, yolsuzluğa bulaşan alıcılar ve satıcılar ne şekilde tespit edilecek ve karşılaştırılacaklardır? Gizli anlaşmalarını ne şekilde yapmakta ve uygulamaktadırlar? Bu kişilerin yasadışı işlemleri hangi parmak izlerini geride bırakmaktadır, bu yasadışı işlemleri örtbas etmek için ne gibi adımlar atabilirler?

Bundan sonra, karşı önlemlerin tasarlanması gerekir. Casus görevi görece görevliler, sistemi yıkmak için ne şekilde kullanılmalıdır? Yolsuzluğa bulaşmış ihaleler nasıl açıklanabilir, ortadan kaldırılabilir ya da sek-

teye uğratılabilir? Taraflar arasında, yanlış izlenim, fitne, güvensizlik ve risk oluşturmak için sisteme nasıl yanlış-yanıltıcı bilgi sokulabilir?

Bu soruları unutmadan, PHS'ye dönelim. Bir başkan, kongre komitesi, müteahhit, siyasi atanmışlar ve PHS grubu arasındaki yolsuzluk koalisyonu hangi yoldan ortadan kaldırılabilir? İşte size bu konuyla ilgili bir kaç fikir:

- Yolsuzluğa bulaşmış olan sistemin gizli tutmak isteyeceği bilgileri dağıtın. Söz gelimi, bizim PHS'de yürüttüğümüz araştırma, rekabete açık ihale yönteminin yüzde doksandan yüzde elliye düşüş gösterdiğini ortaya koymuştur. Bu noktada, "acil" nitelik taşıyan ihalelerin kaydedilmesi ve ihalelerin siyasi atanmışların kafadarlarına verildiğinin gösterilmesi gereklidir. Bu bilgilerin siyasi diyalogla bütünleştirilmesi, kendiliğinden değişime yol açmaz. Ancak yanlışlıkların açıkça ortaya konulması, yolsuzluğa bulaşmış olan sistem açısından yeni gerilimlere yol açmakta ve kendiliğinden antikor üretebilmektedir.

- Yolsuzluğa bulaşmış olan bazı siyasi atanmışlar gitgide zenginleşmiş olup, bu kişilerin servetlerini gösteren ev ve araba alımları ve çok geniş çaplı bir tüketim, belgelenip basınla paylaşılabilir. 1970'lerde, Filipinler İç Gelirler Bürosu başkanı cesur bir biçimde, organize yolsuzluğu ortadan kaldırmak üzere bu tür önlemlere başvurmuştur.

- PHS'nin erozyona uğramasından önceki çeşitli mal ve hizmetlerin fiyatları, özel sektördeki fiyatlarla ve komşu ülkelerdeki fiyatlarla karşılaştırılabilir. Yapılan bu karşılaştırmalar, PHS'nin ne denli yolsuzluğa battığını açıkça gösterir. Bu durum toplumsal bir tepkinin doğmasına yardımcı olur ve kurumun iyileştirilmesinin gözlem altına alınmasını sağlar. Buna benzer bir yol (kırsal kesim işlerinin fiyatlarının seviyesi) Bolivya'nın Sosyal Aciliyet Fonları'ndaki yozlaşmayla savaşmak için kullanılmış ve Arjantin'de okullardaki öğle yemeğinin mahallî fiyatlarının millî ölçekte dağıtımı yoluyla yozlaşma geriletmiştir.

- PHS'nin faaliyetleri için rekabet eden firmalara, sanayi birliklerinin liderlerine, denetçilere ve avukatlara önce bilgi verilmeli

sonra da bunlarla birlikte çalışılmalıdır. Değişiklikler için bastırılması gereken noktalar böylece bulunabilir.

- PHS uygunluk kartlarının organize şekilde tahribi, ancak casus ajanlarla, gizli çıkış görüşmeleriyle ve video kameralar yardımıyla ortadan kaldırılabılır.

- Gerek İtalya'da gerekse New York'ta organize suçlara karşı atılan başarılı adımlar, Mafya'nın gizlilik kültürünü geriletmiştir. Bu noktada, casus ajanlar kullanılması, elektronik gözleme cihazları yerleştirilmesi ve konunun iç yüzünü bilen kişilerin devlet adına şahitlik yapmaya teşvik edilmesi hayati rol oynamıştır. Ayrıca mafyanın kendi içinde bir güvensizlik ortamı yaratmak gayesiyle yanlış bilgilendirme ve "hile" yollarına başvurulmuştur.

Yukarıda saydığımız tüm bu önlemler ilginç ihtimaller olarak karşımıza çıkmaktadır. Peki, ama bu önlemleri kim uygulamaya geçirecektir? Bu noktada önemli bir rol üstlenecek olan potansiyel aktörlerin listesi, yurttaşlardan, Transparency International'a, basına, dini gruplara bütün olarak bakıldığında sistematik yozlaşmadan zarar gören iş çevrelerine ve uluslararası çevrelere kadar genişletilebilir. Kimi zaman bir kongre komitesi katalizörlük görevi yaparken, kimi zaman da bu görevi, yüksek denetleme kurumu, Adalet Bakanlığı ya da polis üstlenebilir. Yozlaşmış kurumların içinde bile, yozlaşma mikrobu her tarafı etkilememiş olabilir ve fırsat doğduğunda sekreterlerden teknisyenlere, uzun süredir çalışan görevlilere kadar birçok kimse yozlaşmış sistemin tam olarak nasıl işlediği konusunda çok değerli bilgiler verebilir.

Esasında ideal olanı, yolsuzlukla mücadelenin üçüncü aşamasında yolsuzlukla mücadele çabalarının sistemli yolsuzluğu önlemek için gerekli tüm bu aktörleri bir araya getirmesidir.

Sistemli yolsuzluk en şiddetli biçimde nerelerde görülmektedir?

Sistemli yolsuzluk, çeşitli merkezi hükümet kontrolleri, başarılı olamadığı veya gerilediği takdirde çok daha azgınlaşır. Bunun bir örneği, devletin isyan sonucu ya da komünizm sonrası yaşanan sorunlar karşısında çöktüğü ve yerinin kısmen organize suç ve yozlaşma tarafından alındığı durumlardır. Daha az dramatik fakat daha yaygın bir örnek federal görevler

mahallelere ve belediyelere devredildiğinde ortaya çıkan durumdur.

Yeni kitabımız *Yozlaşmış Şehirler*'de Ronald MacLean-Abaroa, Lindsey Parris ve ben bütün dünyada mahallî yönetimlerin sistematik yozlaşmaya elverişli olduğunu gösterdik. Millî hükümetlerle kıyaslandığında, mahallî idarelerin yolsuzluğa istidadı daha zayıftır. Uzmanlara ödenen ücretler daha azdır, bu durum daha az kaliteli elemanları istihdam etmelerine sebep olmaktadır. Elitlerle veya populistlerle işbirliği yapmanın riski daha yüksektir. Yönetmeyi beceremeyen vicdansız firmaların veya idealistlerin elinde mahallî yönetimler kolayca küçük diktatörlerin, veya sistematik yolsuzlukların ve birlikte her ikisinin mekânı olabilmektedir.

Zengin ülkelerde bile tehlike çok ciddidir. Şehir yönetiminin özü ve stili daha iyi yönetim istikametinde değişmekte, fakat bu otomatikman daha çok yozlaşma imkânları yaratmaktadır. Birleşik Krallık (İngiltere) Denetleme Komisyonu, "Mahallî idarelerde son değişikliklerin çoğu merkezi kontrolleri ve sıkı finansal rejimleri zayıflattı ve sahtekârlık ve yozlaşma imkânlarını arttırdı" demektedir. Bir tahmine göre, Japonya'da mahallî idareler millî hükümetin üç katı çalışana sahiptir. Fakat rapor edilen yolsuzluk olaylarının sayısında on beş kat, tutuklanan personel sayısında dört kat fazlalıkları vardır. New York'ta, sadece okul inşasındaki yolsuzluklar milyonlarca dolarla ifade edilmektedir. Haklı olarak geleceğin dalgası olarak mütalâa edilen kamu-özel sektör ortaklığı sistematik yozlaşmaya dönüşebilir.

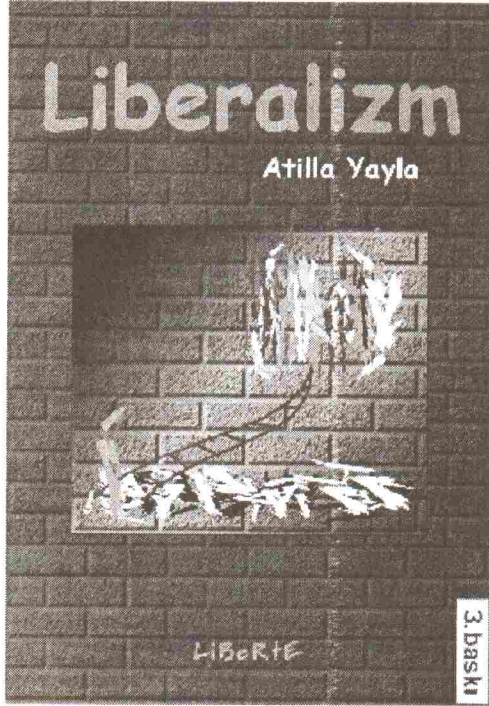
Mahallî yolsuzluğun gitgide daha çok dik kat çeken bir konu olması boşuna değildir. Şilili politika analisti Claudio Orrego, şöyle demektedir: "Belediye sektöründe reform yapmak için tesis edilen bütün hedefler (belediyelerin meşruluğunun ve demokratikliğinin artırılması, belediye hizmetlerinin etkililik ve etkinliğinin artması ve vatandaşların katılımının artması) daha geniş bir hedefin parçası olarak görülebilir: Hesap verirliliği güçlendirmek."

Yolsuzluk, PHS'de görüldüğü gibi, sistemli bir hal aldığı anda, genelde başvuru yolsuzlukla mücadele yolları yetersiz kalmaktadır. Bu noktada, yozlaşmanın bedelleri hakkındaki bilinçlilik düzeyini artırmaya ve gerek devletin gerekse pazarın kurumlarını yozlaşmaya daha az açık kılmaya ihtiyaç olacaktır. Ayrıca,

yolsuzluğu ortadan kaldırmak için ortaklaşa adımların atılmasını kolaylaştıracak yeni faaliyet biçimleri hakkındaki yeni görüşlere de ihtiyaç vardır.

* Bu makale IMF'nin resmi yayını *Finance Development*'in Haziran 2000 sayısında yayınlanmıştır.

Çeviren: Yavuz Moran

Liberalizm, yüzyılımızın son yıllarının en gözde sosyal akımı haline gelmiş bulunmaktadır. Birçok insanın belirli fikirleri veya muayyen toplumsal sistemleri adlandırmak için kullandığı "liberalizm" kavramı ne anlama gelmekte, neyi ifade etmektedir? Sosyal düşünce sözlüğüne ne zaman ve nasıl girmiştir? Hangi sosyal vakıya karşılık olarak kullanılmış ve kullanılmaktadır? Bir tek liberalizm mi vardır, yoksa çok sayıda liberalizmler mi mevcuttur? Liberalizmin öğeleri ve özellikleri nelerdir? Atilla Yayla, bütün bu soruların cevaplarını araştırdığı eserinde genellikle konuyla ilgili birincil kaynaklara gitmekte, ikinci-üçüncü elden bilgi ve yorum aktarmak yerine, liberalizmin temellerini, ana yapısını ve çatısını kuran düşünürlerin ve yazarların görüşlerini analitik ve tarihsel bir açıdan işleyerek okuyucuya sunmaktadır.

Açık Toplum

e-dergi

özgürlüğün on-line adresi

www.liberal-dt.org.tr